

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemnik za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijakke velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemnik za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrstopenne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Dogovori o porazumljenji avstrijskih Slovanov z Nemci.

Lansko leto o božiči je bila prinesla dunajska „N. fr. Pr.“, glavni organ ustavoverne stranke, na veliko začudenje vse avstrijske javnosti, jako miroljuben članek, ki je naglašal, da se morajo v Avstriji Slovani in Nemci porazumeti, da bodo skupaj svobodo branili in dosegali. Ta članek je bil od vsega slovanskega novinstva simpatično pozdravljen, da si ravno je od tacega časnika prišel, ki je bil vsak dan svojega življenja poln sovražstva do Slovanov, torej mu je bilo le teško mogoče zaupati. Še nekaj časa so se podobni članki vračali v tem listu, potlej pa se je vrnila stara navajena dunajsko nemška perfidija in obrekovalnost; kajti pisalec ónega članka, solastnik „N. fr. Pr.“, Etienne, je bil zbolel in umrl. Še le zdaj pak se je razjasnilo, kakó da je nastal ali rodil se ón znameniti Etiennev članek, ki je vendar v tem oziru morda dober vpljiv v neke kroge imel, da je prouzročil mnoge novinarske češke izjave pripravljenosti k porazumljenju. Sloveči avstrijski nemški federalist in liberallec prave vrste, t. j. liberalen tudi za druge in ne le za sebe, dr. Fischhof, ga je bil prouzročil, da bi porazumljenje naravnost mej narodi v Avstriji dosegel.

Dr. Fischhof je bil namreč poklical Etienne in dr. Riegra v Emersdorf pri Celovci, kjer prebiva, in tu sta se dogovarjala vodja Čehov in lastnik glavnega ustavovernega časnika. Dr. Fischhof v zadnji „N. fr. Pr.“ sam potrjuje, da je to res in pravi, da mu je Etienne pred shodom pisal tako-le: „Nemško-slovansko porazumljenje se mora na pravičnej in razumnej podlogi dovršiti, ako ne bode

reakcija Slovanov zopet za svoje namene rabila;“ in na drugem mestu: „Ako nam je na tem, da se Avstrija ohrani, imajo Nemci in Slovani jednako veliko potrebo porazumeti se.“ Tretji pasus v Etiennevem pismu na Fischhofa pravi: „Bosensko podjetje pomenja posebno veliko, vse premenjujočo notranjo krizo, in mi imamo reakcijo od leta 1849, brezobzirno reakcijo, ali pa jo moramo zabraniti s tem, da se s Slovani porazumemo.“

To od Etienne začeto porazumljenje pak se je razbilo potem ne le zaradi njegovega obolenja in njega smrti, temuč glavno zaradi tega, ker vodje ustavovercev s Herbstom na čelu o vsem tem nijso hoteli ničesa slišati. „Slovan podvrzi se nam!“ to je načelo, pod katerim so ustavoverci Nemci spravo hoteli.

Pustimo na stran strah pred reakcijo kakor je bila po 1849. Mi ne verujemo v njo; in Slovanje v Avstriji bomo svobodnostne institucije zmirom branili s tako vstrajnostjo, kakor le kateri narod, ako bode trebalo. Če pa reakcija res pride zoper našo voljo in moč, ne bode je krivi avstrijski Slovanje, nego samo avstrijski „liberalni“ Nemci, katerim nikdar nij bilo porazumljenje s Slovani mar. Nemcem je bilo ves čas njih vladanja le mar, kako bi Slované trli; kako bi Slované s krivičnimi volilnimi redi tam v manjšino stisnili, kjer imajo po naturi večino; kako bi Slované v narodnem čuvstvu žalili in jim svoj jezik v javnost vsilili; kako bi Slovanom jerobovali in jim le po svoje pravice tolmačili in merili. Ta tiranija nemške ustavoverne stranke za nas nij bila svoboda, ampak jarem hujsi od reakcije. Kaj je nam pomagala volilna pravica, če se (kakor pri slovečih kranjskih volitvah v trgovinsko in obrtniško zbornico in v deželni zbor) skoro noben zakon nij spoštoval, temuč se je vse uradništvo teroriziralo zoper naš slo-

venski narod? Zoper tako „svobodo“ naj le pride reakcija!

Sicer se je pa Etienne motil, če je mislil, da bode okupacija Bosne rodila „reakcijo“ podobno l. 1849. Da bode bosensko podjetje naredilo tudi notranjo krizo pri nas v Avstriji, to smo dobro vedeli tudi mi, za to smo bili zavzeti za okupacijo Bosne in Hercegovine; ali menili smo zmirom, da bode ta okupacija zlomila le samogospodstvo in nadvlado nemških ustavovercev. Etienne je pa v svojej samoljubnosti nemško mislil, da je to identično z reakcijo zoper svobodo sploh, kakor mislijo še dan denes ustavoverci. Etienne in njegovi drugi so iskali porazumljenja s Slovani le, da bi svojo glorio rešili. Za to samó pa mi nímamo potrebe ni srca navduševati se. Narobe.

Dokler bodo nemški ustavoverci na dozdanjem stališči stali, je vsako porazumljenje nemogoče. Oni morajo najprej svojo aroganco na stran deti. Oni morajo najprej objektivni in pravični biti učiti se. Kadar bodo mogli iz svojih dozdanjih nazorov stopiti, in kadar bodo nehali proglašati to kot „sanjarije“, kot „neopravičenosti“ itd., kar mi kot pogoj porazuma terjamo, potlej bode sprava hitra in lahka. To bode pa menda le tačas, kadar in ako bode nemško ljudstvo zdanje voditelje popustilo in drugo volilo. Na Kranjskem se je to uže zgodilo. Pri nas nij nobene nemške stranke več, ki bi bila v razporu s slovensko, odkar so Kočevarji, jedini pravi in kot stranka opravičeni Nemci na Kranjskem, s Slovenci zadnjič v slogi volili. Mi privoščimo nemškim Kočevarjem v narodnem in političnem oziru vse, kar sami hoté, oni pa nam, oni so se odpovedali poslušati dozdanje ustavoverne vodje, hujskajoče na nas, kakor

Listek.

Objektivno in subjektivno.

V.

Milostiva gospa! Bogovi so se delectirali svoje dni v Olimpu z ambrozijo in nektarom, če so ga imeli dosta; tudi mi posvetni ljudje se delectiramo radi, če imamo kaj dobrega, ne samo za pojesti in popiti, ampak tudi za pokaditi katero. Malim otrokom pa je treba kupiti sladkarij za božič, a velikim — kaj bi človek dal?

Tako ste, milostiva, menda premišljevala o božiču, ko ste zamatala cislejtanske cigare, da jih pokadim jaz v Translejtaniji.

Kako sem čudno gledal, ko mi je došel zamotek z obilježjem „wüsche“! — Kaj bo družega, sem si mislil, nego plenice bodo, o katerih sem vam pisal enkrat, da se ne smejo

sušiti na nekej peči — kar mi je pa urednik neopravičeno izbrisal. Ali hvala bodi Bogu, nijso bile plenice, ampak prave britanike so bile cislejtanske. Da so bile dobre, izvrstne, kdo bode dvomil o tem?

Komaj sem jih odmotal, hajemuk! uže je jedna tlela in gorela vam na čast, potem pa je druga prišla na vrsto itd. do zadnje. Zdaj, ko sem odstranil objekt iz tega sveta, sedaj še le vam smem potrditi prijetek kontrabanta.

Menda vam je znano, gospa! da imate vi tam gori družega ministra za financije, nego mi tukaj; vsak tak minister ima svoj žep, pa ko bi bila translejtanska financija zvedela, da hodijo cislejtanske cigare črez mejo, bi jih ne bil jaz kadil, ampak organi finančijalne straže bi bili objektivno postopali s corpusom delicti, t. j. s cigarami, a z vami, milostiva, in pa z menoj subjektivno, to je, obsodili bi naji bili obadva, vas in mene in solidum na globo, pa

če te midva ne bi plačati mogla, bi naji subjektivno vtaknili v arest, ne in solidum obadva skupaj, ampak vsakega posebe. Solidarno mora se samo plačati, zapró pa nigdar ne in solidum možko in žensko osobo, ampak vsakega záse, a to je prav dolgočasna reč.

Jaz sem z mojo pisarijo tukaj-le priznal, da sem kadil cislejtanske britanike na subjektivno korist cislejtanskega, a na objektivno škodo translejtanskega fiškusa, ter skoz to, čeravno nijsem imel nakane prikratiti visoki erar, počinil dohodarstveni prestop, pa se itak ne bojim, da bi se mi kaj zgodilo za to, ker nij objektivno dokazano čisto nič. Slušajte!

V Pregradi sta imela pred nekaterimi leti dva moža pravdo za 25 gl. Sodec je hotel vedeti naslov dolga, pa je vprašal, na kakšen način je nastal dolg. Pri tej priložnosti sta povedala oba, da sta zajedno tobak tihotapila ali kriončarila iz Medjimurja na Štajers-

lesje, Zarsekovice in Trzesinjo. Škode je silno, ker je vsa setev pokončana, mnogo poslopj podrtih in poginilo je v vodi veliko živine.

Tuji.

7. januarja

Pri Slonu: Golč iz Sen žič. — Grof Lichtenberg iz Dol. uskega. — Gr. Gorec, Vidic iz Dunaja. — Schleier, Penza iz Mokronoga. — Deutsche iz Žel. nikov. — Pa. in iz Gracica.

Pri Malici: Neuman, Kl. iner, Ott, Weperi. Mayer iz uaja.

Pri avstrijskem cesarji: Augustin iz Celoveca.

Dunajska borza 9. januarja.

Izvirno te. graficno poročilo.

Enotni drž. dolg v bankovcih	69	gld.	8	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	11	"	—	"
Zlata rent.	2	"	35	"
1460 drž. posoj. lo	1	"	75	"
Akcije narodne banke	834	"	—	"
Kreditne akcije	288	"	75	"
London	116	"	80	"
Srebro	—	"	—	"
Napol.	9	"	31	"
C. kr. cekini	6	"	2	"
Državne marke	57	"	75	"

Poslano.*)

Gospodu J. Bobku v Ribnici in gospodu L. Zalokerju v Velikih Laščah na „Poslano“ v št. 288 „Slovenskega Naroda“ odgovarjam podpisani sledeče:

Pravita, da trdim, da so se čreva pri padci mej potom zavozljala; prečitajta še, potem bosta videla, da trditi ali sumničiti nij vse jedno. Pravita, da sta moja pomočnika žrebca na tla pustila pasti; gotovo mu nijsta zapovedala — še menj ga vrgla. — In tudi ne trdim, da bi se pri padci mej potom, ne pri metanju k operaciji zavozljala, temuč, da se po okoliščinah sodi — in potem sumi.

Opozorujeta me gospoda, da je mene modrost in razumnost zapustila. Ne, ne mene, veliko več Vaji! Kajti v trenutku, ko sta žrebca preiskavala — Vaji nij bila pustila samo razumnost in modrost, temuč tudi značajnost, in recita: „grešila sva, grešila sva!“ Toda upokojita si jezo, žrebca se nijso čreva akutno po uzroku reze — temuč od zavozljanja vnela. Ugovarjata, da sem o izidu žrebca v Ribnici govoril, kako sem bolezen spoznal in zdravil. Da, da, govoril sem, pa tudi v Sodražici. Vprašam pa: Nij-li mogoče z lekom za drisko, tudi vnetje črev tolažiti, in z lekom za vnetje tudi blatu pot odpreti? K vsakemu bolnemu organu priteka več krvi, tedaj je zdravniška naloga: braniti kri pritekati k bolnemu organu; in se to lahko ne zgodi z odvodilnim lekom?

Nijsem se motil, ko sem dejal, da se morejo čreva samo od zavozljanja vneti. Ne ne, jaz se nijsem motil, to je Vajinu predlogu veljalo, ki sta ga bila v gostilni g. F. stavila; in še dalje trdim: da se ložje od zavozljanja čreva vnamejo, kakor od vnetja sprijejo (verk eben). Komu tedaj ubožnost prišteti?

Pravita, da sta videla rane pri rezi odprte, in da se nijso bile še nič zgojile. Ali nijste g. Zaloker meni očitno v obraz rekli: da je reza popolnoma lopa in tudi že zaceljena? Zanesljive priče imam, da sta rekla: Ker je reza prehitro zaceljena bila, je to k črevam potegnulo in so se zaradi tega vnela. Nadalje, da sta rekla: Reza je bila popolnoma dobra, samo vnetje črev je bilo uzrok smrti.

Ker sva mi gledé zavozljanja vprašanje stavila, je moj namen o tem malo obširneje govoriti; tedaj s prva o črevah: Čreva so važen organ in se silno rada vnamejo in už malo reč jim hitro škoduje, in če pomislimo, koliko imajo sesalnih, privodnih in drugih žilic, vsaka teh hoče pa prostost imeti; in už potem lahko previdimo, kako je zavozljanje pri živini nevarno. Zavozljanje je pa razno: Je zavozljanje hudo, in sicer, da so v omenjenem kraju žilice hudo stisnene, je lahko v enem — dveh dneh smrt. Je pa zavozljanje v manjši stopinji, in sicer, da imajo žile v omenjenem kraju še zdatno prostost, (vzlic temu, če blatu pot zapira), tako živina kak dan je pije, ne da bi se kako predznamenje bolezn prikazalo, kajti tudi blato ima še za zavozljanjem pot. Vsako zavozljanje se pa večidel prikaže z vjedanjem; ravno tukaj ima živinozdravnik hudo vprašanje, kar se ima vselej na lastnika in vedenje živine opirati; — in če pozitiven uzrok zvedeti ne more — vendar le si mora prizadevati, vjedanje (koliko), to je, po prehtajaju kró tolažiti in blatu pot odpirati; už v kratkem bode včasih zdravnik izpoznal, kakšen izid bode pri živini in zakaj jo je klalo ali vjedalo. In už tega se vidi, da vjed nje po zavozljanji, to je cel izid od početka naključje, do pogina lahko do dva dni trpi, in ker se vžic temu z ostrim lekom včasih ozdravija in s tem vnetje pohuja. Če bi se pa n. pr. vedelo, da je vjedanje od zavozljanja ali po kakih vzrastkih v črevah, kaj bode umni zdravnik storil? Jaz mislim: gotovo si ne bode prizadeval z ostrim lekom blatu pot odpreti, (posebno če lastnik terja živino nadalje zdraviti), temuč bode z lekom, kateri je zoper vnetje i. t. d. blatu pot odpira, ozdravljaj. Če bi se pa n. pr. vnetje po zavozljanji už v začetku naključja po umnem zdravniškem potu ozdravljalo, bi se ne dalo potem za kak dan življenje podaljšati? Pretek ali izid zavozljanja se po najložjem potu sodi: Kako visok je bil sedež bolezn? Kake starosti in telesnosti

je bila živina? In kako se je živina ozdravljala? Če hočeta o tej reči pa več vedeti — pa sama mislita...

Kakor sem žrebca popravil, postavim ga v odločen hlev in sem mu dietno stregel. Tretji dan zapazim, da je zdaj z levo zdaj z desno zadnjo nogo pod trebuh zbjal, in to sem operiranju primerjeval in nadalje dietno zdravil. Peti dan zapazim, da nij šlo blato redno od žrebca in da hoče vnetje črev nastopiti; in tu sem si po zdravniškem potu prizadeval blatu pot odpreti in vnetje tolažiti (in sem vnetje popolnoma v 24. urah odvrnil). Sedmi dan zapazim, da je žrebec popolnoma zaprt in od tega časa nij šlo blato nij več od njega, (dasiravno sem do 11 ga dne po umnem zdravniškem potu energično ozdravljaj), razen 9. dan za 1/4 litra in 10. dan za 1/2 kozarca vodenega blata in vsakikrat s pomočjo pooljene roke; od 7. do 10. dne je bilo srčno in žilno bitje naravno, v tem času je žrebec rad segel po klaji, (kajti ne pustilo) rad pil, in tudi po malem pasel, 11. dan zvečer jelo ga je 12 ur hudo klati, vjedati; srčno in žilno bitje množiti; klanje je potem pojenjalo, kar je bilo znamenje, da je snet (brand) nastopil in tudi smrt. Omeniti je: da je žrebec 11 dnij po operaciji živel, kar spričuje: da se je dne 17. dopoldne popravil in dne 28. dopoldne poginil. Tukaj sem pa sumil: da je žrebec zavozljanje ali kaki vzrastki v črevah zapreje naključilo, in nasledek tega je smrt. Preiskava od gg. izdencev je pa konstatirala: „da so bila čreva vnela (brandig) in uzrok tega operacija“.

Gospoda! Ravno tam, kjer je bil snet (brand), Vaji je dolžnost vezala, bolj energično preiskovati, in videla bi bila dosti očitnih simptom, kateri je bil uzrok smrti. In tu sem (ko sta vidva pustila) več osobam pokazal, kako so bila čreva za zavozljanjem prazna in pred zavozljanjem polna mehkega blata; le tam, kjer je bil sedež zavozljanja, bile so tri fige blata, in to je bilo znamenje, da je v trenutku naključje zaostalo.

Vprašam pa: Kako je to, da je snet (brand) naravnost sredi trebušne votline in sicer sredi tanjkih črev na levi strani prišel, da nij tisti bližje operiranega uda ostal? Jaz mislim: če bližje uzrok, toliko hujši za nasledek. Kdo pa more trditi, da se ne morejo operiranemu (kastiranemu) žrebcu čreva zavozljati? Kdo more trditi, da bi se pri prepeljavanji in skakanji čreva ne zavozljala? Kdo more trditi, da se čreva po hudem zapreji po kakih zrastkih in po za-

vozljanji ne mogla vneti? Kdo more trditi, da bi se čreva vnela, uzrok tega kastiranje, ne dala po zdravniškem potu ozdraviti? Kdo more trditi, da bi se vnetje po izrastkih, po zapreji in po zavozljanji, in če se to nepravilno preiskuje, taisto h kakemu drugemu uzroku lahko ne primešalo? Kdo more trditi, da po zavozljanji in izrastkih v črevah in teh nasledek smrt, da je zdravniška metoda prepomankljiva? Nadalje: Kdo more trditi, da je nevtrarno, ker sta me pred preiskavo strogo nagovarjala: da moram odškodovanje jaz trpeti, ker je le reza kriva? Kdo more trditi, da je nevtrarno, ker sta me pred preiskavo nagovarjala: naj od preiskave odstopim in le polovico zneska, t. j. 50 gld., pripoznam? Jaz sem pa ekel: „Jaz Vaji ne rabim za mešetarja, temuč za poštena izvedelca, kajti meni je ležeče na opravičenju.“ Kdo pa more trditi, da se nij, ker se je na ozir vaji z g. lastnikom jemalo, vnetje od zavozljanja k akutnemu vnetju uzrok operaciji, (kar je bilo ravno tukaj mogoče), lahko primešalo?

Če se ta znamenja in Vajine razmere skupaj stavijo: Moreta-li gospoda trditi, da sta pozitiven uzrok smrti konstatirala? Torej lahko previdita, da sta potrebna šole, katera uči nauke živino-zdravniške zapovedi spolnovati; zanaprej se pa učita na manjših živalih preiskovati in večji živino pustita modrejšim osobam od vaji, da si zopet kake blamaže ne napravita.

Obrekovala sta me ustmeno pred in po preiskavi in tudi očitno v „Poslanem“, pa to je samo izmišljeno in hinavsko obrekovanje, po katerem potu želita mene umazati, — sama sebe pa — nedolžno obeliti. A mislite si: „obrekovanje je velik greh, za katerega se mora včasih už na tem svetu kazni prestati.“

Vse to ne pišem, da bi Vama na časti škodoval, temuč si v dolžnost štejem, pravico in resnico trditi; in kar sem pisal, sem sam pisal, in to previdno. — Vidva ne vesta, kaj sta preiskovala in kaj pisala, — ker sama sebi podpišeta svoje ubežnosti in svojih — lažij. Torej čemu več pričkanja po časnikih? Pripravljen sem in se Vama toplo priporočam, me pred potniške postaviti.

V Sodražici dne 26. decembra 1879.

J. Drobnič,

kovač in živino-zdravniški pomočnik.

Umrla so v Ljubljani:
3. januarja: Ana Brekovicar, hišnega gospodarja žena, 50 l., v kolezijski ulici št. 24, za organično srčno napako. — Josip Dorn vitez Marvalc, c. kr. inženir nadstevnik v pokoji, na Franje Josipa cesti št. 5, za sprindjem jeter. — Josipina Strus, prednica v namskem samostanu, 74 let, na kongresnem trgu št. 17, za pljučno vnetico. — Andrej Paplar, čevljarjev sin, 13 m., v krakovski ulici št. 9, za pljučno vnetico. — Janez Čuren, strovar, 64 l., na karlovske cesti št. 9, za črevni ulosom.

4. januarja: Alfons Clenti, zlatarjev sin, 17 dnij, na sv. Petra cesti št. 24, za otrplostjo.
5. januarja: Ana Kaplar, okrajnega zdravnikova žena, 35 l., na Franje Josipa cesti št. 5, za septično mijo. — Cecilija Strojinec, delavka, 50 l., iz Police d. ma., je umrla svoj potom, ko so jo nesli v bolnico. — Janez Glaser, sin sluga pri Rudolfovi železnici, 5 dnij, na dunajski cesti št. 15, za čeljustnim krcem.
6. januarja: Marijana Rogelj, hišna, 22 l., na dunajski cesti št. 23, za srčno vnetico.

NOVE VOZNE LISTE
za železnice
prav po ceni priporočila
„Narodna tiskarna“
v Ljubljani.

V Avstro-Ogerske, Nemčiji, Franciji, Angliji, Rumuniji, Španiji, Holandiji in Portugaliji branjen

Wilhelmov

antiartritiški antirevmatiški

kri čistilni čaj

(kri čistilen zoper putiko in trganje po udih)
je za

zdravljenje po zimi

jedino in gotovo uplivajoče kri čistilno sredstvo
pripoznano.

Z dovoljenjem
c. kr. dvor. kancelije
vsled sklepa
Dunaj, 7. decembra
1885.

Odločno poskušeno,
Učinek sijalen,
Uspeh izvrsten.

8 patentom
Nj. c. kr. velikanstva
zoper ponarejanje
obvarovano.
Dunaj, 12. maja 1870.

Ta čaj sestavi ves organizem; kakor nobeno drugo sredstvo, preišče to vse dele trupla in odpravi z notranjo uporabo vse nečiste bolezenske tvarine iz njega; tudi učinek je trajen.

Temeljito ozdravi putiko, trganje po udih in zastarele bolezni, zmnomo gnojece se rane kakor tudi vse spolske in bolezni na koži, na telesu ali na lici, kire, sifistiška ulesa.

Posebno ugoden uspeh ima ta čaj zoper uvred jeter in ledic, kakor tudi zoper zato žilo, rmenico, hude bolečine v živeh, kitah in udih, p. tem zoper bolečine v želodci, pritisk vetrov, zapreje, vose, polnejo, možko nezmožnost, zoper ženski tok itd.

Bolezni, kakor škropilji, otekline, se brzo in temeljito ozdravé, ako se neprenehoma pije ta čaj, ker je milo razpuščajoče in vodo odganjajoče sredstvo.

Jedino pravi prireja

Fran Wilhelm, lekarnar v Neunkirchnu (Dol. Avstr.)

Zavitek, razdeljen v 8 šopkov, prirejen po predpisu zdravnik, z navodom za uporabo v raznih jezicah 1 gld., za kolek in zavoj posebe 10 novc.

Svarilo. Varovati se je nakupa ponarejanj, ter naj z torej vsak zahteva vedno le „Wilhelmov“ antiartritiški antirevmatiški kri čistilni čaj, ker so priredki, ki služe samo pod imenom antiartritiških antirevmatiških kri čistilnih čajev, jedino ponarejeni, ter jaz vedno svarim pred nakupovanjem tacih.

Da ugodim p. t. občinstvu, poslal sem in imajo pravi „Wilhelmov“ antiartritiški antirevmatiški kri čistilni čaj tudi

v Ljubljani: Peter Lassnik;

Anton Leban, lekar v Postojni; Karel Šavnik, lekar v Kranji; Fr. Wacha, lekar v Metliki; Dom. Rizzoli, lekar v Novem mestu. (51-3)

*) Za plačane inserate, priobčene pod tem naslovom, ne odgovarja uredništvo.

daje od teh kreatur našemu jeziku? Rečeni list to društvo tudi naravnost stavi kot nasprotje slovenskemu učiteljskemu društvu. S čó družbo kompromis?

— (Zapisnik volilcev) za dopolnilno volitev v mestni zastop, ki se bode spomladi vršila, leži v ekspediciji na magistratu na ogled. Reklamacije takih, ki imajo volilno pravico, a niso v zapisniku, ali pa reklamacije volilcev zoper v zapisniku neopravičeno vpisane, morajo se vložiti do 7. dné februarja meseca.

— (Slika.) Naš mladi umetelnik, slikar g. Grilec, rojen Idričan, je dovršil portret barona in baronice Lichtenberg, posestnika habške graščine blizu Mengša. Podobi obe sta baje jako dobro izdelani in prav resnici podobni. Razstavljeni sta za nekoliko časa v knjigarni Kleinmayer in Bambergovej občinstvu na razgled.

— (Trgovinski ples) bode, kakor vsako leto, tako tudi letos na starem strelišči 7. dné meseca februarja.

— (Primeščena) sta začasno kranjskeje deželni vladí gozdni komisar Fran Suda in gozdni pristav Josip Punčuh; oba sta bila doslej na Tirolskem pri vcenjevanji zemljišč, katero je pa zdaj dovršeno. Prvi pride v Kranj, drugi v Postojno.

— (Malomarnost.) Pod tem naslovom smo se včeraj pritožili zaradi velike nebržljivosti poklicanih organov, katerim je skrbeti za varna pota po zimi. V gospodskih ulicah je blizu bivše majhene trafike ón nevarni kraj, ki je pripraven posebno za to, da si človek vrat zlomi, kajti zopet včeraj smo videli, kako je na istem mestu, kakor prejšnji dan, neka gospa po dolzem pala na tla. Pota so posebno zjutraj gladka, ali se temu ne dá na noben način odpomagati? V gospodski ulici pa si na ónem nevarnem mestu mora led posekati, drugo ne pomaga.

— (Rojeni in umrli v Ljubljani.) V Trnovskeje fari je bilo 1. 1879 rojenih 1879 rojenih 72 (proti 98 l. 1878), umrlo jih je 68 (proti 84 l. 1878), poročenih je bilo 20 parov. V predmestnej fari sv. Petra rojenih 272 (proti 300 lansk. l.), umrlo jih je 292 (proti lanskim 281), poročenih 63 parov. V mestnej fari sv. Jakoba je bilo rojenih 166, (proti lanskim 156), umrlo jih je 178 (proti lanskim 175), poročenih je bilo 55 parov. S. maš se je bralo v imenovanj farnej cerkvi skozi celo lansko leto 2829, v cerkvi obhajanih je bilo 50.500, in doma previdenih bolnikov 363. — V frančiškanskeje fari rojenih 197 (proti 229 lan. l.), umrlo jih je 174 (proti lan. 175), poročenih 77 parov (proti lan. 48). V stolnej cerkvi sv. Nikolaja rojenih 51 (proti lanskim 54), umrlo jih je 67 (proti lanskim 61), poročenih 23 parov (proti lanskim 13). — V bolnišnici jih je umrlo 450 (proti 362 l. 1878).

— (Nesreča.) Na tukajšnjem kolo-dvoru je včeraj zjutraj vlak delavca Janeza Dolarja na stegnu tako močno ranil, da so ga nesl v bolnico.

— (Zadnji ljubljanski živinski semenj) je bil prav slabo obiskan. Ljudje menda še niso zadosti vedeli, da je spet dovoljen.

— (Iz Kámenika) se nam piše: Pri občnem zboru dné 3. t. m. so bili pri kámeniškeje narodnej čitalnici v odbor voljeni sledeči gg.: za predsednika g. dr. Maks Samec, za podpredsednika g. dr. J. Pirnat, za blagajnika g. Fran Hajek, za tajnika g. Ivan

Stelc, za knjižničarja g. Gregor Slabanja, drugi odborniki so gg. Jarnej Čenčič, Matej Koželj, Al. Medved in Fr. Prohinar.

— (Frančiškani — dobri časnikarski razširjalci ali kolportérji.) V Gorici je začel izhajati nov slovensk časopis „Cvetje z vrtov sv. Frančiška,“ mesečni list. Uredue ga p. Evstahij Ozimek. Kakor „Soča“ pripoveduje, ima uže 5000 plačujočih naročnikov in tiska se prvega zvezka uže šesti tisočak! To je tedaj najbolj razširjeni slovenski časopis in kaže, da so gg. frančiškani še predno je začel izhajati, dobro znali za njegovo razširjenje agitirati. To se vé, da je tudi cena po tem, 70 kr. na leto.

— (Iz Ajdovščine) se piše, da se projekt železnice od št. Petra čez Vipavsko dolino v Gorico zopet oživlja.

— (Železnica mej Trstom in Koprom) je uže načrtana. Inženirji, ki so jo merili, vrnilo so se te dni na Dunaj. Kakor poročajo tržaški listi, namerava konsorcij, ki se je v ta namen ustanovil, zares izvesti ta projekt in lotiti se dela uže v najkrajšej dobi. — Ministerstvo je dovolilo, da bo smel iti železnični tir po poštnj cesti, vsled česar se znatno zmanjšajo stavbeni troški. Sicer pa ne bo prizadevalo podvzetje posebnih težav. Samo pri Škoflji bo treba grič prodreti.

— (Razglas živinorejcem o prodaji goved.) C. kr. kmetijska družba kranjska bode 17. t. m. dopoldné ob 9. uri začéši v Ljubljani na dvorišči gostilnice „zum Baierischen Hof“ na dunajskeje cesti blizu kolodvora po očitnej dražbi prodajala iz državne subvencije nakupljenih kakih 8 juncev (bikov) in par junic čistega muriškega (štajerskega sivga) plemena. Živina se postavi na prodaj za polovico tiste cene, za katero jo je družba kmetijska kupila, in se proda tistemu, kdor največ zanjo dá, proti temu, da jo 1) koj plača in 2) se po pismu zaveže, da jo najmenj dve leti za pleme v deželi obdrži, za to se k tej dražbi pripuščajo samo kranjski živinorejci. Kdor tedaj tako živino kupi, je dve leti ne sme iz rok dati, če nij poprej podpisanega odbora o tem dovoljenja prosil in ga tudi dobil. Kdor bi se zoper to zavezo pregrešil, mora družbi kmetijski povrniti toliko denarja, za kolikor je ón živino ceneje kupil kakor je družba kmetijska za-njo dala. Tudi mora nemudoma naznaniti podpisanemu odboru če mu je kupljena živina kakor koli poginila, da družba vé, koliko subvencijske živine je in kje je za pleme v deželi našej izpostavljena.

— („Edinosti“), tržaškega slovenskega politiskega tednika prvi broj letošnji je izšel v sredo 7. t. m. List je zdatno večji nego je bil doslej, ter prinaša mnogo raznega gradiva. Urednik mu je še zmirom vrli narodnjak g. Dolinar. Dobro bi bilo, da bi list ne imel preveč — tiskovnih napak.

— (Iz goriškega šematizma) za l. 1880 naslednje črtice. V 16 dekanatih je 72 fará, 13 kuracij, 107 vikarijatov, 17 benefici-jatov, 111 kaplanij, 226 podružnic, 274 duhovnov v pastirstvu, in 214.465 rimsko-katoliških kristjanov. Prazni sta 2 fari, 10 vikarijatov, 5 beneficij in 26 kaplanij. Vseh duhovnov s tistimi, ki druge službe opravljajo, ki so v pokoji in zunaj škofije, je 361. Redovnikov je: Frančiškanov 25, kapucinov 18, usmiljenih bratov 7 in 3 jezuiti. Redovnic: Uršulinaric 40, usmiljenih sester 25, šolskih sester „de Notre Dame“ 25, šolskih sester „de providentia“ v Korminu 13, skupaj 103. Poleg

katoličanov živi na Goriškem 5 zjedinenih in 5 nezjedinenih pravoslavcev, 111 protestantov, 10 anglikanov in 269 judov. — Od 25. dec. 1878 do 12. okt. 1879 je umrlo 8 duhovnov. — Centralno semenišče šteje za štiri škofije 39 bogoslovcev, od njih Goriška 25, Tržaška 5, Poreška ima le enega prvoletnika, Veljanska 11. V malem semenišči je 52 dijakov.

Razne vesti.

* (Kako so Nemci svojim pisateljem hvaležni.) Te dni je v Berlinu umrl sloveč nemški novinar, stvaritelj nemškega feljtona Ernst Kossak. Umrl je, kakor liberalne nemške novine same poročajo, kljub temu, da je bil prvi Nemec v svojem genru, v samem prestolnem Berlinu kot ubog berač ali proletarec! „Na Angleškem ali Francoskem bi bil tako slaven kritičar nabral si od honorarov zaklade, v Nemčiji je umrl reven, „arm und verlassen — ein literarischer proletarier“. Tako piše „N. fr. Pr.“ Tu imajo ošabni in prevzetni Nemci zrelo za se, óni, ki ves svet komandirati hočejo.

* (Roparsk umor.) Dné 28. novembra m. l. je šel Josip Jozefini, gospodar pri sv. Duhu poleg Zagreba, v Stenjevec, kakor je dejal, davke plačat. Sobotje je vzel baje 3000 gl.; od ónega dné pa ga nij nikjer več bilo videti. Predno je šel z doma, je še rekel, da bode mej potom ostal še v Borčeci, da bode izterjal nekaj dolgov, — sumi se tedaj, da je bil tam ubit. Sum je letel na Mihajla Buhuneka iz Borčeca, katerega je tedaj sodnija tudi dejala pod ključ. Buhunek je pred dvema letoma umoril poleg Stenjeveca postiljona in pošto oropal.

* (Število leta 1878. v našem cesarstvu na kant dejanih kmetovalcev, obrtnikov, trgovcev itd.) je znašalo 3271. To je grozno število, ali resnično je, ker se ta številka nahaja v poročilu c. k. pravosodnega ministerstva za leto 1878. Terjave upnikov leta 1878. dognanih pravnó so znašale 90.678.809 gold.

* (Največje orglje) celega sveta izdeluje zdaj Roosevelt za katedralo v Garden-City, Long-Island. Prihodnje spomladi bodo dodelane in stale nič menj. nego 40.000 dolarjev. Registrov bodo baje imele 120, kolikor jih doslej nímajo še nobene orglje. Jeden del orgelj bode v posebnej sobi, katera je s korom z velikim oknom v zvezi; to okno bode organist električnim potom mogel hitro odpirati in zapirati, in s tem se bode dosegel na orgljah lep crescendo in decrescendo. Nad stropom je zopet drugi del orgelj za odmevanje; tudi na tem delu bode organist na koru igral električnim potom. Pod korom v kapeli je tretji del orgelj, na katerem se bode igralo lahko ali na koru ali pa v kapeli. Naposled pa je še v zvoniku četrty del orgelj, zvončeki, ki so tudi z vsemi družimi deli in s korom zvezani. Mehove bode gonilo 5 hidravliških strojev, lahko bi se tedaj reklo: „orglje na vodi“. Da-si pa so vsi deli tako daleč drug od drugega, ipak se ne bode trebalo organistu bolj truditi, nego pri navadnem igranju na klavir. Orglje bodo imele četiri „vox humana“, vse pod nadzorstvom organista na koru.

Tuji.

9. ja u rja.

Pri Slonu: Wiederkhern, Ma schal iz Trebnja, pl. Fedra-berg iz P. s. oje.

Pri Malici: Cart, Littman, Holinger, Kram, Stejits iz Dunaja.

Tržne cene

v Ljubljani 10. januarja t. l.

Pšenica hektoliter 10 gld. 55 kr. — rež 6 gld. 65 kr.; — ječmen 4 gld. 57 kr.; — oves 3 gld. 45 kr.; — ajda 5 gld. 36 kr.; — pros 4 gld. 87 kr.; — koruza 6 gld. 60 kr.; — krompir 100 kilogramov 3 gld. 05 kr.; — fižol hektoliter 9 gld. — kr.; masla kilogram — gld. 90 kr.; mast — gld. 70 kr.; — špeh frišen — gld. 57 kr.; špeh povojen — gld. 60 kr.; — jajce po 4 kr.; — mleka liter 8 kr.; — govednjino kilogram 58 kr.; — toletnin 50 kr.; — svinjsko meso 46 kr.; — sena 100 kilogramov 1 gld. 87 kr.; — slame 1 gld. 69 kr.; — drva trda 4 kv. metrov 8 gld. — kr.; — mehka 5 gld. — kr.

volitev kaže. Na taci podlogah se sprava naj naredi še drugod in mir v Avstriji je brzo gotov. Dokler pa bodo Nemci nam dokazovali, kako smo mi neko nižje pleme od njih, „eine inferiore race“, tako dolgo ne bo nič sprave.

Telegram „Slovenskemu Narodu“

Dunaj 10. jan. V komisiji za češko spomenico so: Pražak, prvosednik, sekijski šefi Kubin, Heider, Ender, Arnt, Sacken in dvorni svetnik Schauenstein. — Poleg Andrevice je bil velik boj mej Albanci in Črnogorci. Zadnji so zmogli. Knez Nikola odpotuje dne 14. t. m. k armadi v Veliko.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 10. januarja.

Minoli četrtek so imeli seje vsi četiri odseki ogerskih delegacij: odsek za vnanje stvari je sklenil, da bode dal svojemu poročilu splošno politično uvod; odsek za pomorstvo je sklenil več dopolnilnih kreditov za brodovje delegacijam priporočiti; vojaški odsek nij ničesa sklenil.

Vnanje države.

Čuje se nekaj, kar bi pretilo zdanjemu evropskemu miru. Dunajskemu, sicer precej zanesljivemu listu se namreč javlja, da Rusija silno veliko vojakov pošilja na avstrijsko mejo; konjica, garnizujoča v Dubnem, Luku, Ostrovem, Zitomiru in Kamenci se dan za dnevom množi, posebno artiljerija. Kiev da se utrjuje, kanoni se na mejo pošiljajo itd. To se govori že več časa, je-li pa vse tudi res, o tem so si poročila protivna.

Črnogorska vlada se bode pritožila na velevlasti, ker turški poveljnik na Kosovem podpira Albansko ligo in ščuje zoper Črno goro. Iz Guzinja in Plave pa so dne 7. t. m. baje otšli turški uradniki, Muktar paša pa se ne gane z mesta, da bi pomagal Črnogorcem zasesti Plavo in Guzinje in čuje se, da tudi on pomaga Albancem. Ti so 8. t. m. napadli Črnogorce pri Veliki; Albancev je bilo 6000, mej njimi preoblečeni turški vojaki, Črnogorci se na višji ukaz niso spustili v boj, nego se počasi nazaj pomikali, a naposled so Albance odbili. Albanci imajo veliko izgube.

Srbsko železniško vprašanje je še nerešeno; doslej je mislila avstrijska državna železnica, da bode ona gradila srbske železnice a prišel je s Peterburga v Niš grof Uvarov, ki se trudi, da bi kaka ruska družba prevzela grajenje železnic na Srbskem. Isto tako hoče angleški ministerski resident v Srbiji, da bi tudi Anglija dobila koncesijo za grajenje jedne železniške črte čez Skader do jadranske obali. Baje, da ima največ upanja Anglež.

Prihodnji vtorek se bode pričelo redno zasedanje francoskega senata in zbornice

poslancev, kakor ukazuje člen I. ustave od 17. julija 1875. Zbornice se bodo otvorile z ministersko izjavo, ki bode obsežala njegov program; v tem nij tudi splošne amnestije, za to bodo skrajna levica pobijala ministerstvo Freycinet.

Dopisi.

Iz Gorice 9. januarja. [Izv. dop.] Poročali ste lansko leto, da bo učil g. prof. Fr. Erjavac hrvatski jezik na tukajšnjem ženskem učiteljski. G. profesor je res podučeval 7 kandidatinj po 2 uri na teden. Učni knjigi so imeli Veberovo slovnico in Smičiklasovo hrvatsko čitanko za I. gimnazijalni razred. Razen dveh kandidatinj, ki so se hrvatskega učile, so bile vse rodod Hrvatic. Kakor slišim, bo tudi letos učil omenjeni g. profesor one kandidatije hrvatskega jezika. Dobro in koristno bi bilo, da bi se napravil poseben oddelek tudi za Slovenke, ker bi se nekatere rade učile. S tem bi jim bil odprt pot tudi v hrvatsko Istro. Učna knjiga bi bila lahko Marinova slovnica. — To v preudarek! —

Iz Motnika 4. januarja. [Izv. dopis.] Od tujih narodov se učimo svoj narod spoštovati in svoj jezik v časti imeti. Magjari tudi niso več kot majhen narod, pa znajo ceniti svoj jezik in imajo narodoljubnost; to posebno kažejo s tem, da svoje dopise pišejo celó na naše nemške uradnike v svojem magjarskem jeziku. Pa tudi na pošte naše pišejo po magjarski, ne po nemški, če sta si ravno ta dva naroda v naši monarhiji prijatelja. Znani poštar mi je večkrat kazal ogerske ali magjarske dopise. Jednako ponosni so tudi drugi narodi na svoj jezik in ga ne zametujejo sami, temuč uradni dopisi morajo v njihovem jeziku biti, drugače jih ne jemljó. Le mi Kranjci in Slovenci sploh smo tako neumno pohlevni, da jemo tuji duševni kruhek iz pepela in peska, kakor ga nam drugi tuji narodi pekó. Pravijo, da je za Italijane na meji v Gorici in v Trstu tolmač, da dopise v njihov jezik prevaja. Kdaj ga pa Slovencu kdo prevaja? Zakaj smo pa Slovenci tako mlačni? Zakaj pustimo, da nam pišejo le po nemški? Vsakemu se piše iz uradov po njegovem, Ogru po ogerski, Lahu po laški, Hrvat po hrvatski, le Kranjcu ne po kranjski ali slovenski! Posebno zdaj, ko nam pravico obetajo, moramo terjati, da se tudi avstrijskim Slavjanom njih jezik v vse domače urade vpelje. Narodi se moramo učiti od narodov! Mi nečemo biti hlapci in pokorni nemščini!

Domače stvari.

— („Ogenj nij igrarica“,) vesela igra, katero bode „Dramatično društvo“ drevi ob sedmih v naši čitalnici na oder spravilo, je slovenskemu občinstvu sicer že znana, vendar se je bode malokdo bolj natanko spominjal, ker je že skoro pet let, kar je bila igrana. Avtor igri, Gustav Putlitz, je jeden najboljših zdanjih nemških spisovateljev veselih iger, in ta komad baš jedno najboljših njegovih del. Želeti je, da bi društvo zmirom tako srečno izbiralo igre svojim predstavam. Prav lahka zadača društvenega odbora pač nij, ker se mora tako rekoč čisto od kraja začeti: mōra neugodnih okolištin, ki je društvo tlačila poslednji čas, je raznokaj pokazila, in kar je najhujše, gradiiva manjka, tako iger kakor igralnih močij. Zato bi bile redne predstave v gledišči zdaj sila težavne. Zanje bo še treba obilnih priprav. Tu-sem že spadajo predstave na čitalničnem odru, kjer se bodo poleg izkušenih starejših igralcev in igralk sem ter tja vadile tudi nove moči, katere društvo s časom upa pridobiti. Zato toplo priporočamo našim rodoljubom, naj podpirajo „Dramatično društvo“, kateremu je toliko imeniten nalog; v prvej vrsti naj mnogobrojno obiskujejo društvene predstave v čitalnici. Vstopnina, s katero se imajo le pokriti troški teh predstav, znaša, kakor je razvidno iz gledališkega lista niže doli, samo 20 kr.; sedeži se dobivajo že po dnevi pri čitalničnem kustos, kasa pa se odpre ob 1/2 7. uri. Nadejamo se, da bode čitalnična dvorana drevi polna prijateljev slovenske dramatiki.

— (Prošnja novej predstojnici v nunskem samostanu.) V imenu več narodnih družin izrekamo željo do nove ljubljanske nunske predstojnice, naj gleda, da se odslej v nunskih šolah naš domači slovenski jezik ne bo tako zanemarjal, kakor se je dozdej. Dosti se zoper prehudo germaniziranje stori lahko, če se le — hoče. To je važna stvar za Ljubljano, in treba bode še o tem govoriti.

— (K učiteljskemu „kompromisu“.) Tukajšnje nemškutarsko društvo učiteljev, ki so dozdej z denuncijacijami in germanizatornim hlapčevstvom pomagali si in nemško „Schulztg.“ izdajali, vzela je „Neue Freie Presse“, ljuta sovražnica vsega slovenskega, pod svoje krilo in pravi v jutranjem listu od četrta, da je bilo to „nachgiebigkeit“, da je dovolilo sprejemati tudi slovenske sestavke v ón list. Torej malo „milosti“ se

da je tačas toženi toliko na dolgu ostal tožitelju. Na pitanje, koliko tobaka sta zvozila „in solidum“, sta povedala: da toliko in toliko centov. Sodce je ta zapisnik odstopil financiji, a ta se je že bila zveselila, ko je izračunala, da bo iznašala denarna globa do sto tisoč goldinarjev. Financijska oblast je res mislila, da bodeta ta dva moža in solidum plačala toliko in toliko, pa nijsta nič plačala, ker je finančni sod izrekel, da v tem slučaju néma objekta, pa da se vsled tega subjektivna krivnja izreči ne more.

Ta je pa res lepa, da ne more sodnija nobenega subjektivno obsoditi, če nij dokazana objektivnost čina.

Stavimo, da imate vi, milostiva, soditi; pride k vam kot sodcu neka ženska in reče: tako in tako se je zgodilo, porodila sem dete, zadavila sem ga precej ter sem ga zakopala v

hosti. Vi bi brž ko ne vse to precej verovala, ali pravi sodce ne sme tako storiti, nego preje vsega mora preiskati, da-li je vse to objektivno resnično, to je, dokazano. Dogodil se je že bil tak slučaj; prišla je taka sirota k sodniji in zatožila se je subjektivno, da je doprinesla detomorstvo; sodnija je preiskala stvar objektivno, pa je našla, da omenjena ženska nij nigdar nič porodila, ampak da je le hotela hrano in stanovanje dobiti zastonj za nekoliko let, pa jej je spodletelo, ker nij bilo objekta.

Na Dravi sta imela čoln dva hajoša; nankrat je jeden teh zginil, da ga nij bilo nikjer več. Črez nekaj časa se prijavi tovariš zginolega hajoša sodniji in pravi: jaz sem ga vrgel v Dravo, utonil je.

Radi bi ga bili obsodili, pa ga nijso mogli, ker zopet nij bilo objekta, t. j., mrtvega nijso

našli, pa se nij moglo ustanoviti objektivno, da li se je zares zgodilo zločinstvo ali ne.

Po tem takem me naj le proganja translejtanski fiškus zaradi objekta, katerega nij več, ker sem ga pokadil vsega, kolikor ga je bilo.

Ker sem pa jaz, kakor vam je znano, vesten človek in me je itak malo strah greha, ker sem spravil tukajšnjega fiškusa ob nekoliko krajcarjev, sem sklenil na tihem sam pri sebi, da vam pošljem v ugodnej priliki ekvivalent translejtanske limitne soli v zameno za omenjene britanike, in potem bo vse dobro, ker se bodo finance izmej Cis- in Translejtanijo zopet izjednačile in bodo prišle nazaj v ravnotežje, a vi, milostiva, boste mogla se soljo, katero vam bom poslal, zasoliti ta-le moja pisma, ako se vam zdé — preneslana.

Vaš solidarni tihotapec